

Tetiana Poltavska,

Head of the Department of Information and Resource Provision,
senior lecturer of the Department of Philosophy of Education
of Odessa Regional Academy of In-Service Education,
Odessa, Ukraine

Valentina Meleshko,

Methodologist of the Department of Information and Resource Provision,
senior lecturer of the Department of Philosophy of Education
of Odessa Regional Academy of In-Service Education,
Odessa, Ukraine

INFORMATION AND RESOURCE SUPPORT OF THE ACADEMIC COMMUNITY

Abstract. *The article provides an overview of modern digital technologies related to the modernization of information and resource provision of scientific and research activities of scientific and pedagogical staff of the Academy. Emphasis is placed on the Department's work on creating fundamentally new types of electronic resources, organizing access to remote and local sources of information, both Ukrainian and foreign. On the basis of the analysis of global requirements to the scientific activity, the vectors of increasing one's own scientific productivity and increasing the number of research results have been determined.*

Key words: *electronic global environment, information and resource support, scientific potential, information literacy.*

Дата надходження до редакції: 27 січня 2023 року

© Полтавська Т. М., Мелешко В. В., 2023

УДК 37.02:37.04

Шермет Світлана Іванівна,

методист науково-методичної лабораторії управлінської діяльності
та забезпечення якості освіти кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
<https://orcid.org/0000-0003-2920-8203>

Онищук Світлана Олександрівна,

кандидат педагогічних наук,
методист науково-методичної лабораторії суспільно-гуманітарної освіти
кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
<https://orcid.org/0000-0002-3101-8524>

Килівник Ольга Володимирівна,

методист науково-методичної лабораторії управлінської діяльності
та забезпечення якості освіти кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

НМЛ ВИХОВАННЯ, СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ МЕТОДИЧНОГО СЕРВІСУ

Анотація. *В статті розглянуто напрями методичного сервісу як комплексу адресних, диференційованих методичних послуг, що надаються за запитом суб'єкта системи освіти. Подана системна роботи НМЛ виховання, соціальної та здоров'язбережувальної освіти з окремих аспектів методичного сервісу та їх значимість у професійному зростанні сучасного педагога. Здійснено аналіз діяльності та представлені окремі напрацювання науково-педагогічних працівників лабораторії.*

Ключові слова: *сервіс, освітній сервіс, методичний сервіс, професійний розвиток, інноваційна діяльність.*

Реформування освіти України, сучасні життєві реалії та стратегії потребують оновлення діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти, яка спрямована на розширення ринку послуг у сфері безперервної освіти педагога та його якісного науково-методичного супроводу. Запорукою успішного безперервного фахового вдосконалення педагога виступає постійна корекція оптимально організованого навчального процесу, який передбачає тенденцію руху від пізнання до самопізнання

й творчості та побудови системи методичного сервісу в продуктивному вирішенні педагогічних завдань сьогодення.

Традиційне уявлення про те, що поняття сервісу поширюється тільки на виробничу сферу і сферу бізнесу, сьогодні спростовується. Аналіз досліджень, які розкривають теорію і методологію сервісу, дозволяє зробити висновок, що в «постіндустріальному суспільстві сфера сервісу асоціюється зі спрямованістю на розкриття творчого потенціалу людини як особистості і як професіонала» (Колосова, 2012).

Поняття «освітній сервіс», «сервіс в освіті» за останнє десятиліття нерідко використовується в наукових публікаціях питань освіти. Освітній сервіс будується на концептуальних засадах «випереджувального розвитку», зазначених у наукових працях В. Ю. Бикова, В. В. Олійника, І. М. Андрощук (Андрощук, 2014). Необхідність задоволення освітніх запитів педагогів та підвищення їх професійної майстерності стало підставою для формування системи методичного сервісу.

С. О. Шувалова вважає, що поняття «методичний сервіс» з'явилося на межі змісту термінів «методична діяльність» і «сервісна діяльність» при розгляді його в частині задоволення освітніх потреб педагога в післядипломний період. На думку дослідниці «...методичний сервіс – комплекс адресних, диференційованих методичних послуг, що надаються за запитом суб'єкта системи освіти або з ініціативи муніципальної методичної служби, технологічно вивірених, що забезпечують ефективну взаємодію суб'єктів муніципальної системи освіти, спрямованих на задоволення актуальних і виявлення потенційних професійних потреб педагогів та досягнення нових освітніх результатів» (Шувалова, 2009).

Аналіз досліджень та наукових публікацій дають можливість виділити такі види методичного сервісу: інформаційний, навчально-методичний; науково-методичний (дослідницький, експертний), організаційно-методичний, соціально-психологічний, професійний, експертно-аналітичний, ресурсний.

Важливо розглядати методичний сервіс як певний комплекс послуг, пов'язаний з реалізацією головних цілей освіти, здійсненням її місії як на державному так на регіональному рівнях; як певну систему знань, інформації, умінь і навичок, які використовуються для здійснення науково-методичної роботи; як організовану, цілеспрямовану, системну діяльність, яка спрацьовує на задоволення освітніх запитів педагогів.

Оновлена діяльність науково-методичної лабораторії виховання, соціальної та здоров'язбережувальної освіти спрямована на розбудову гнучкої, дієвої системи методичного сервісу та на реалізацію проблеми кафедри «Розвиток професійної компетентності педагогів базової та профільної школи» так і проблеми лабораторії «Особистісно-професійна компетентність як інноваційний ресурс сучасного педагога».

Місією науково-методичної лабораторії є професійний супровід заступників директорів з виховної роботи, класних керівників, педагогів-організаторів, вчителів предметів «Захист України», «Основи здоров'я», фізичної культури, педагогів закладів позашкільної освіти регіону та сприяння побудові індивідуальної траєкторії їх професійного зростання. Відповідно до означеної місії, визначені пріоритетні завдання, які полягають в наступному:

- розбудови гнучкої та дієвої системи методичного сервісу;
- реалізація державної та регіональної освітньої політики;
- організація і проведення обласних методичних форм роботи;
- розвиток в педагогів hard («тверді») і soft («м'які») навичок;
- розвиток професійних компетентностей;
- побудова продуктивного освітнього середовища для індивідуальної траєкторії професійного зростання педагога.

Стратегічним напрямком роботи лабораторії є забезпечення реалізації державної політики освіти, виховання та позашкільної діяльності відповідно до сучасних нормативно-правових документів та обласних програм. Важливо акцентувати увагу на таких глобальних документах, які регламентують діяльність освітньої галузі, а саме:

- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про повну загальну середню освіту»;
- Закон України «Про позашкільну освіту»;
- Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація»;
- Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року;

- Програма «Нова українська школа» у поступках до цінностей;
- Обласна комплексна програма запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, забезпечення гендерної рівності, протидії торгівлі людьми на період до 2023 року;
- Обласна цільова соціальна програма «Молодь Одещини» на 2021-2025 роки;
- Обласна цільова комплексна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2021-2025 роки.

У час воєнного стану важливими для освітян є ряд документів виконавчого та рекомендаційного характеру, які розміщені на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» (режим доступу: <https://imzo.gov.ua/psyholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voiennykh-diy/>)

Науково-педагогічними працівниками лабораторії в рамках навчально-методичного сервісу створена дієва система навчання педагогів. На основі діагностування, аналізу вихідного діагностування та для підвищення рівня навченості вчителів, удосконалення їх професійної майстерності традиційним є успішна організація та проведення курсів підвищення кваліфікації без відриву від виробництва, в online, offline режимах.

Для заступників директорів з виховної роботи, педагогів-організаторів, класних керівників запропоновану таку тематику: «Проектування виховної системи школи/класу в умовах НУШ», «Конструювання безпечного освітнього середовища ЗЗСО», «Класний керівник Нової української школи: теорія та практика», «Діагностика виховного процесу», «Виховання особистості у вимірі нових освітніх реалій», «Виховання лідерів: теорія, методика, практика», «Інноваційний підхід до організації виховного процесу: шляхи реалізації», «Виховання як складова процесу НУШ». Для вчителів фізичної культури та предмета «Основи здоров'я» – така тематика: «Нові види спорту: практичний та теоретичний аспект», «Розвиток ключових та предметних компетентностей: інноваційний підхід», «Інноваційні підходи при викладанні нових модулів спорту», «Сучасний урок фізичної культури: особливості теорії та практики», «Здоров'язберезувальні технології в освітньому процесі».

Системне багатовекторне навчання організоване для педагогів закладів позашкільної освіти на курсах підвищення кваліфікації з тем загального спрямування так і певного напрямку позашкільної освіти. Запропоновано таку тематику: «Позашкільна освіта: сучасні підходи та ключові компетентності», «Управління закладом позашкільної освіти: інноваційні підходи та технології», «Сучасна позашкільна освіта: стратегічні вектори та їх компоненти розвитку», «Розвиток творчих здібностей учнів засобами хореографії», «Організація діяльності гуртків науково-технічного напрямку», «Інноваційно-оздоровчі технології на заняттях гуртків фізкультурно-спортивного напрямку», «Розвиток вокальних навичок у гуртках і творчих об'єднаннях», «Організація діяльності гуртків художньо-естетичного напрямку: декоративно-ужитковий та образотворчий профіль», «Сучасні аспекти роботи гуртків театрального профілю».

У процесі курсової підготовки практикуються активні та інтерактивні форми навчання, практикуми-моделювання, практичні демонстрації, презентації, побудова інваріантних моделей змісту виховання в навчальних закладах з урахуванням сучасних соціокультурних ситуацій, цінностей виховання та навчання, пропагується досвід творчих педагогів Одещини. В змістовому наповненні лекційного матеріалу саме для виховників, акцентується увага на комплексний підхід до розв'язання викликів сьогодення, інтеграції виховних зусиль на розвиток соціально-педагогічної парадигми виховання. «Основою нової парадигми, а відтак і основою виховання виступають особистість дитини, визнання її найвищою цінністю, орієнтація педагога на гуманні, демократичні принципи спільної з дитиною життєдіяльності, отже, генерація стратегії суб'єкт – суб'єктної взаємодії» (Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей, 2018).

Здійснюється мотивація педагогів до навчання, яке безпосередньо впливає на підвищення їх власної професійної майстерності. Як результат, заступники директорів з виховної роботи, директори закладів позашкільної освіти навчаються в магістратурі Одеської академії неперервної освіти за спеціальністю 011 Освітні педагогічні науки, за освітньою програмою «Освітній менеджмент у педагогічних системах».

Науково-педагогічними працівниками лабораторії здійснюється продуктивна й успішна діяльність у рамках науково-методичного сервісу.

З метою виставлення акцентів на особливості регіональних перспектив розвитку позашкільля в управлінській, методичній, освітній сферах, пошуку шляхів вирішення актуальних проблем щорічно проводиться обласна науково-практична конференція «Позашкільна освіта регіону: досвід, проблеми, виклики». До обласного заходу постійно долучаються представники Міністерства освіти і науки України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», кафедри позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Міжнародної асоціації позашкільної освіти

(МАПО), Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації, Національної поліції в Одеській області. В рамках заходу педагоги мають змогу обмінятися думками щодо сучасних управлінських стратегій закладу позашкільної освіти в сучасних умовах, забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, здійснення психолого-педагогічного супроводу й соціально-психологічної підтримки, партнерської взаємодії закладу з державними установами та громадськими організаціями.

З метою накопичення теоретичних та практичних знань і навичок, для директорів, заступників директорів закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти практикується проведення постійно-діючого семінару «Інтеграція позашкільля в шкільну освітню практику» з чотирьох сесій:

- «Інтеграція як складова конвергентного підходу в освіті»;
- «Позашкільна освіта як ресурс освітнього процесу»;
- «Спільні освітньо-навчальні проекти як шлях до побудови конвергентного середовища»;
- «Моделювання конвергентного середовища між закладом загальної середньої освіти та закладом позашкільної освіти».

Створена дієва система з проведення серії обласних семінарів (науково-практичних, навчально-практичних, семінарів – практикумів) для заступників директорів з виховної роботи, класних керівників, педагогів-організаторів, вчителів предметів «Захист України», фізичної культури, педагогів закладів позашкільної освіти з проблематики: «Особливості освітнього процесу в новому навчальному році», «Сучасні підходи до змісту викладання предмета «Захист України»: виклики та перспективи», «Заклад позашкільної освіти як структурна одиниця освіти регіону», «Заклад освіти – територія здоров'я» тощо.

Позитивною практикою діяльності є проведення обласних педагогічних майстерень для педагогів-виховників з проблем «Системна робота закладів освіти щодо формування ціннісно - компетентнісної освіти», «Безпечно для здоров'я і життя середовище: формуємо разом». В рамках методичних заходів була представлена системна діяльність з окремих напрямів роботи, власні напрацювання та успішні практики педагогів закладів освіти Одещини: обласного закладу «Спеціалізована загальноосвітня школа-інтернат «Болградська гімназія імені Г.С.Раковського» Болградської МТГ; Саф'янівського ЗЗСО Саф'янівської ТГ; Молодіжненського ЗЗСО Великодолинської ТГ; Надеждівського ліцею Арцизької МТГ; КЗ «Центр дитячої творчості» Балтської МТГ; КЗ загальної середньої освіти «Авторська школа М. П. Гузика» Южненської МТГ; Красносільського ліцею, Іванівської гімназії, Корсунської гімназії Красносільської ТГ; Вигінської філії I-II ступенів ОЗ «Бритівський ЗЗСО I-III ступенів», ОЗ «Шабівський ЗЗСО I-III ступенів» Шабівської ТГ.

Важливо акцентувати увагу на те, що науково-педагогічними працівниками кафедри методики викладання і змісту освіти здійснювався науково-методичний супровід Всеукраїнських експериментів з проблем «Громадянсько-патріотичне виховання суб'єктів громадянського суспільства України в умовах НВК» на базі Одеського НВК «Гімназія № 7 – спеціалізована школа I ступеня з поглибленим вивченням англійської мови» та «Система виховання особистості гімназиста в полікультурному середовищі» на базі обласного закладу «Спеціалізована загальноосвітня школа-інтернат «Болградська гімназія імені Г. С. Раковського».

У рамках науково-методичного сервісу здійснюється постійна мотивація педагогів щодо їх участі в методичних професійних конкурсах. Як результат такої роботи – переможці на Всеукраїнському рівні. Так, М. А. Зайцева, керівник гуртка Одеського центру дитячої та юнацької творчості «Самоцвіт» та А. І. Бриль-Корсакова, керівник гуртка Одеського міського Палацу дитячої та юнацької творчості посіли II місце у Всеукраїнському конкурсі «Джерело творчості» (підсумкові накази МОН України від 21.05.2020 № 672 та від 19.07.2021 № 832). Переможцем Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти стала Н. Є. Новікова, керівник гуртка Одеського міського Палацу дитячої та юнацької творчості (підсумковий наказ МОН України від 26.05.2022 № 488). У 2019 році С. О. Вишня, учитель фізичної культури КЗ загальної середньої освіти «Авторська школа М. П. Гузика» Южненської МТГ, стала абсолютним переможцем III фінального туру Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу». У 2020 році Р. Ю. Гуцан, учитель фізичної культури Одеської спеціалізованої школи № 69 I-III ступенів з поглибленим вивченням англійської мови та О. І. Плешко, вчитель фізичної культури Одеського ліцею «Приморський», тренер НУШ фізкультурної освітньої галузі, увійшли в 10 кращих конкурсантів.

Така участь педагогів у конкурсах Всеукраїнського рівня сприяє підвищенню власної професійної майстерності, набуттю досвіду та успішних практик колег, що безпосередньо впливає на якість освіти регіону.

Науково-методичний сервіс лабораторії включає системну роботу з інноваційної діяльності.

Забезпечення інноваційності у змісті та формах викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти, у підготовці вчителя Нової української школи; шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності є надзвичайно актуальним. Викладання фізичної культури на сучасному етапі не задовольняє потреби та замовлення. З цією метою, для виявлення викликів та проблем, було проведено дослідження результатів оцінювання фізичної підготовленості серед учнівської та студентської молоді. За їх результатами – серед учнівської та студентської молоді мали недостатній рівень фізичної підготовленості: 65,1% учнів та 77,4% студентів. В подальшому, у зв'язку з об'єктивними причинами, рівень рухової активності молоді тільки погіршився. Саме тому, Указом Президента України від 28.01.2022 №802/5.4 була затверджена програма «Здорова Україна» (<https://www.president.gov.ua/documents/7362022-44537>).

Актуальним залишається науково-методична підтримка вчителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти регіону, яка спрямована на удосконалення їх професійної компетентності, введення нових модулів та впровадженні таким чином інноваційного змісту і форм викладання фізичної культури в початковій та середній школі, починаючи з 5 класу (<https://oouiv.odessaedu.net/uk/site/fizichna-kultura-1.html>).

Аналіз досліджень та наукових праць вітчизняних науковців (Б. М. Шиян, Б. А. Максимчук, Н. П. Москаленко, О. В. Тимошенко) дозволяє стверджувати, що для повноцінного впровадження інновацій необхідно пройти п'ять сходинок (рівнів):

- інновації на рівні окремих учителів (за допомогою підвищення рівнів їхньої кваліфікації, стимулювання пошукової діяльності);
- інновації на рівні наявних процедур (нові форми проведення фізкультурно-оздоровчих занять та контролю за якістю викладання);
- зміни в структурі організації, в нашому випадку – закладі загальної середньої освіти, які спричиняють перерозподіл повноважень, відповідальності, зміни функцій тощо;
- зміна стратегії розвитку закладу освіти, яка теж впливає на ціннісні орієнтації педагогів (Савченко, 2011).

Відповідно до визначених рівнів, науково-педагогічними працівниками лабораторії здійснюється продуктивна інноваційна діяльність, яка спрямована на виявлення вчителів, у яких на достатньому рівні розвинута інноваційна компетентність, здійснення супроводу та допомоги в усвідомленні та опануванні нових форм, методів та змісту шкільної освітньої галузі «Фізична культура». Варто відзначити роботу, яка пов'язана з реалізацією інноваційного освітнього Всеукраїнського проєкту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту початкової та базової середньої освіти». Особливістю навчально-методичного забезпечення освітньої галузі з фізичної культури є те, що для 5-6 класів існує одна модельна програма, яка включає в себе 60 нових модулів спорту. З цієї кількості кожна школа обирає власні, відповідно до матеріально-технічних та професійних можливостей. В рамках цього проєкту підготовлений науковий посібник «Нова українська школа на засадах єдності цінностей, змісту і форм» (освітня галузь «Фізична культура»).

Позитивною практикою діяльності науково-методичної лабораторії є організаційно-методичний сервіс. Один із аспектів цієї роботи – вивчення та розповсюдження цінного педагогічного досвіду. Успішним є досвід інноваційно налаштованих педагогів, які працюють в обласній творчій групі, до якої входять понад 30 вчителів фізичної культури закладів освіти області. Учасники творчої групи беруть активну участь у методичних заходах академії (як обласного, так і Всеукраїнського рівня), що в подальшому допомагає їм впроваджувати інноваційність змісту і форм викладання фізичної культури в закладах загальної середньої освіти, проведені науково-методичних та науково-практичних семінарів, педагогічних майстерень, Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу», Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» (номінація «Фізична культура»), Всеукраїнського конкурсу «Переможемо разом» МОН України, КЗ «ДНУ».

Діяльність науково-педагогічних працівників лабораторії саме в інформаційному сервісі спрямована на створення й зміцнення єдиного інформаційного простору для ефективного й оперативного ознайомлення освітян регіону з науково-педагогічною інформацією. Щорічно формуються інформаційно-методичні матеріали до початку нового навчального року для заступників директорів з виховної роботи, педагогів – організаторів, класних керівників, вчителів фізичної культури, педагогів закладів позашкільної освіти, які розміщуються на сайті Одеської академії неперервної освіти (<https://oouiv.odessaedu.net/uk/site/metodichni-rekomendatsiyi.html>).

З метою зміцнення інформаційного простору для ефективного й оперативного ознайомлення з науково-педагогічною інформацією створено Telegram канал для педагогів закладів позашкільної освіти Одещини.

На сайт НМЛ виховання, соціальної та здоров'язбережувальної освіти кафедри в рубриках «Новини», «Корисні посилання», «Відеоматеріали», «Нормативно-правова база» розміщуються матеріали, які є корисними для педагогів закладів освіти регіону (<https://vszo.odessaedu.net/>).

Таким чином, можливості методичного забезпечення процесу безперервного професійного удосконалення педагога через систему методичного сервісу, мають в арсеналі різноманітні ресурси, які сприяють задоволенню освітніх запитів вчителів й безперервного підвищення їх кваліфікації. Реалізація системи методичного сервісу як одного із інструментів системи безперервної освіти дозволяє створити оптимальні та сприятливі умови для якісного організаційного й методичного забезпечення ефективного професійного зростання педагогів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук, І. М. (2014). Управління розвитком професійної компетентності педагога в умовах випереджувальної післядипломної педагогічної освіти. *Нова педагогічна думка*. 2. 155-158. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2014_2_47
2. Колосова, Л. М. (2012). Управління процесом безперервного професійного удосконалення педагогічних працівників через систему методичного сервісу. *Теорія та методика управління освітою*. 8. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2012_8_14
3. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей. (2018). 40. <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
4. Савченко, В. А. (2011). Нові підходи в системі підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури в початковій школі. *Матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. «Перший крок у науку»*. Т. 5. 109-113. Видавництво Поліграфресурс.
5. Шувалова, С. І. (2009). Методичний сервіс для педагога. *Народна освіта*. 1-2. 12-16.
6. Інтернет – ресурси:
<https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voiennykh-diy/>
<https://www.president.gov.ua/documents/7362022-44537>

REFERENCES

1. Androshchuk, I. M. (2014). Upravlinnia rozvytkom profesiinoi kompetentnosti pedahoha v umovakh vyperedzhuvalnoi pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity. *Nova pedahohichna dumka*. 2. 155-158. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2014_2_47
2. Kolosova, L. M. (2012). Upravlinnia protsesom bezperervnoho profesiinoho udoskonalennia pedahohichnykh pratsivnykiv cherez systemu metodychnoho servisu. *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu*. 8. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2012_8_14
3. Prohrama «Nova ukrainska shkola» u postupi do tsinnosti. (2018). 40. <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
4. Savchenko, V. A. (2011). Novi pidkhody v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii vchyteliv fizychnoi kultury v pochatkovii shkoli. *Materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. konf. «Pershyi krok u nauku»*. Т. 5. 109-113. Vydavnytstvo Polihrafresurs.
5. Shuvalova, S. I. (2009). Metodychnyi servis dlia pedahoha. *Narodna osvita*. 1-2. 12-16.
6. Internet – resursy:
<https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voiennykh-diy/>
<https://www.president.gov.ua/documents/7362022-44537>

Svitlana Sheremet,

Methodologist of Scientific and Methodological Laboratory of Management Activity and Provision of Education Quality of the Department of Pedagogy and Educational Management of Odessa Regional Academy of In-Service Education
<https://orcid.org/0000-0003-2920-8203>

Svitlana Onyshchuk,

Candidate of Pedagogical Sciences, methodologist of the scientific and methodological laboratory of social and humanitarian education of the Department of Methodology of Teaching and Content of Education of Odessa Regional Academy of In-Service Education
<https://orcid.org/0000-0002-3101-8524>

Olha Kylivnyk,

Methodologist of Scientific and Methodological Laboratory of Management Activity and Provision of Education Quality of the Department of Pedagogy and Educational Management of Odessa Regional Academy of In-Service Education

CERTAIN ASPECTS OF METHODOLOGICAL SERVICE AT THE SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL LABORATORY OF EDUCATION, SOCIAL AND HEALTH-SAVING EDUCATION

Abstract. *The article considers the directions of methodological service as a complex of targeted, differentiated methodological services provided at the request of the subject of the education system. The authors highlighted the systematic work of the scientific and methodological laboratory of education, social and health-saving education on certain aspects of methodological service and their importance for the professional development of a modern teacher. The activities of the laboratory are analyzed and some achievements of the scientific and pedagogical staff are presented.*

Key words: *service, educational service, methodological service, professional development, innovative activity.*

Дата надходження до редакції: 12 грудня 2022 року

© Шеремет С. І., Онищук С. О., Килівник О. В., 2023

УДК 376.5

Шульга Ірина Олександрівна,

методист Одеського обласного ресурсного центру
підтримки інклюзивної освіти

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. *У статті розглядається питання соціальної адаптації студентів з особливими освітніми потребами та створення безбар'єрного освітнього середовища в ЗВО. Автор акцентує увагу на технологіях оптимізації соціальної адаптації студентів з особливими освітніми потребами під час дистанційного навчання. За думкою автора, дистанційне навчання може призводити до депривації соціальних контактів осіб з інвалідністю і їх здорових однолітків, підтримувати ізольованість цієї категорії. Особливе значення це набуває для тих осіб, які навчаються за дистанційного принципу в безперервному циклі «школа-ЗВО». Автор впевнений, що організація роботи зі студентами з інвалідністю на рівні молодіжних об'єднань, в тому числі таких, як студентські профспілки, повинна бути організована на принципі адресності та забезпечувати збереження анонімності статусу студента з особливими освітніми потребами. В статті розкрито три основні напрямки щодо адаптації студентів в ЗВО, особливого значення набуло створення інклюзивного середовища ЗВО через розширення соціальних контактів між студентами з інвалідністю та їх однокурсниками.*

Ключові слова: *студенти з інвалідністю, особливі освітні потреби, соціальна адаптація, інклюзія, ЗВО.*

Актуальність. Особливу значущість впровадження технологій оптимізації соціальної адаптації студентів з обмеженими можливостями набуває для сучасних навчальних закладів вищої освіти. Це обумовлено тим, що студенти з інвалідністю в створеному безбар'єрному просторі ЗВО, які реалізують інтеграційну або інклюзивну стратегію, знаходяться в більш сприятливій адаптивній ситуації, ніж студенти з інвалідністю, які навчаються в непридатному середовищі.

Метою нашої статті є визначення технологій та факторів оптимізації соціальної адаптації студентів з особливими освітніми потребами в умовах сучасних ЗВО.

Огляд літератури. Соціальну адаптацію людини як важливу умову соціалізації розглядали такі провідні вчені, як М. Лукашевич, А. Мудрик, С. Пальчевський. Такі вчені, як Л. Красовська, М. Прищак, Л. Гармаш, О. Маріна, О. Стягунова роблять акцент на важливості адаптації першокурсників до навчання у ЗВО, підкреслюючи те, що успішність соціальної адаптації сприяє розвитку комунікації у соціумі.

Не применшуючи значимість дистанційної форми навчання для окремих категорій осіб з інвалідністю, слід зазначити, що в цілому вона не може розглядатися як основний та універсальний чинник вирішення проблеми. Але вона може виступати одним з інструментів організації освітнього процесу для молоді з інвалідністю. Так, наприклад, М. Карпенко, аналізуючи досвід дистанційної освіти, підкреслює, що ця форма не є альтернативою іншим видам освіти, оскільки вона досить чітко вписується в існуючу систему і доповнює її. У результаті окремі принципи дистанційного навчання можуть бути цілком успішно використані в існуючій системі. Наприклад, в період загострення